

Bryssel, 23. lokakuuta 2025
(OR. en)

14410/25

AGRI 527
AGRIFIN 122
AGRISTR 36
AGRIORG 124
ENV 1095
POLCOM 310

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	22. lokakuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 872 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 872 final.

Liite: COM(2025) 872 final

Strasbourg 21.10.2025
COM(2025) 872 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia

{SWD(2025) 872 final}

Euroopan maatalous on muutakin kuin elintarvikkeiden tuotantoa. Viljelijät ovat elintarviketurvan keskiössä, keskeisiä liittolaisia kilpailukyvyyn, ilmastotoimien ja ympäristönsuojelun kannalta ja olennaisen tärkeitä maaseutualueiden elinvoimaisuuden säilyttämisen kannalta. Maatalouteen kohdistuu kuitenkin vakavia paineita, jotka johtuvat muun muassa työvoiman ikääntymisestä, maaseutuväestön vähenemisestä ja haastavasta kansainvälisestä toimintaympäristöstä.

Vuonna 2020 viljelijöiden keski-ikä EU:ssa oli 57 ja viljelijöistä vain 12 prosenttia oli alle 40-vuotiaita¹, ja tästä nuoremasta ryhmästä vain 2,5 prosenttia oli naisia. Koska elintarviketurva on olennainen osa Euroopan laajempaa turvallisuutta ja strategista riippumattomuutta, kyseessä eivät ole pelkästään väestörakenteelliset ja yhteiskunnalliset haitat vaan strategiset haasteet, joihin puuttuminen on yhteiskunnan vastuulla.

Tuleva elintarviketurva Euroopassa on dynaamisen seuraavan sukupolven maanviljelijöiden ja alkutuottajien vastuulla.

Maataloutta ja elintarvikkeita koskevassa visiossa² vahvistetaan puitteet EU:n lähestymistavalle, jonka tavoitteena on tehdä maataloudesta ja alkutuotannosta aiempaa houkuttelevampaa, kilpailukykyisempää ja oikeudenmukaisempaa ja tulevaisuuden vaatimukset paremmin huomioon ottavaa.

Seuraavaa monivuotista rahoituskehystä varten ehdotetun uuden lähestymistavan ansiosta avautuu uusia mahdollisuuksia. Yhteisellä maatalouspolitiikalla (YMP) on perinteisesti tuettu nuoria viljelijöitä³ kohdennetuilla toimenpiteillä ja määrärahoilla muun muassa tilanpidon aloittamistuen, korkeampien investointitukien ja luottotoimenpiteiden avulla, ja jos vuoden 2027 jälkeistä YMP:tä koskeva uusi ehdotus⁴ hyväksytään, tästä tuesta voisi tulla vieläkin kohdennetumpaa ja kunnianhimoisempaa. Kohdennetut toimenpiteet, kuten nuorille viljelijöille tarkoitettu käynnistyspaketti, varojen parempi kohdentaminen asteittain alenevien tukien avulla nuorten viljelijöiden eduksi ja investointituki, auttaisivat antamaan tarvittavan sysäyksen ja lisäämään ammatin houkuttelevuutta nuorempien sukupolvien kannalta. Vuoden 2027 jälkeinen YMP hyötyy myös kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevien suunnitelmien⁵ tarjoamasta lisäsynergiasta niin, että jäsenvaltiot voivat joustavasti suunnitella kattavia toimia, jotka hyödyttävät nuoria viljelijöitä EU:n eri politiikanaloilla.

Tämä maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia on komission poliittinen prioriteetti⁶, ja siinä asetetaan etusijalle politiikkatoimet ja tuki nuorille ja uusille viljelijöille, erityisesti alle 40-vuotiaille viljelijöille. Siinä puututaan keskeisiin esteisiin, jotka on yksilöity laajoissa sidosryhmien kuulemisissa⁷ – kiinnittäen erityistä huomiota nuoriin viljelijöihin ja

¹ Eurostat, [Farmers and the Agricultural Labour Force](#), 2020.

² [Maataloutta ja elintarvikkeita koskeva visio – Maatalous- ja elintarvikealasta houkutteleva tuleville sukupolville.](#)

³ YMP:n strategiasuunnitelmien tukea koskevista säännöistä annetun asetuksen (EU) 2021/2115 4 artiklan 6 kohta.

⁴ COM(2025) 560 final.

⁵ COM(2025) 565 final.

⁶ [Komissaari Christophe Hansenin toimeksiantokirje.](#)

⁷ Tähän strategiaan liitetty komission yksiköiden valmisteluasiakirja – *Stakeholder consultation – Synopsis report.*

maaseudun nuoriin – sekä useista lähteistä saaduissa tiedoissa⁸. Strategialla tuetaan myös vanhempia viljelijöitä, jotta he voivat siirtää yrityksensä seuraavalle viljelijäsukupolvelle ihmisarvoisella tavalla, ja kannustetaan jäsenvaltioita varmistamaan oikeudenmukaiset ja luotettavat eläkejärjestelmät osana laajempaa pyrkimystä edistää osallistavan ja selviytymiskykyisen maaseudun kehittämistä. Se on linjassa Euroopan parlamentissa⁹ ja neuvostossa¹⁰ esitettyjen kantojen ja strategisen vuoropuhelun¹¹ tulosten kanssa.

EU:n itärajoilla sijaitseviin maaseutualueisiin, joihin Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan vaikuttaa, kohdistuu erityisiä sosioekonomisia ja turvallisuuspaineita, jotka edellyttävät jatkuvaa tukea osana näitä laajempia toimia. Kestävän, tuottavan ja selviytymiskykyisen maatalouden turvaamiseksi tarvitaan päättäväisiä toimia. Jos toimia ei toteuteta nyt, ikääntymisssuuntaus muuttuu pysyväksi ja sukupolvenvaihdos vaikeutuu huomattavasti. Tämä edellyttää välittömiä toimia EU:n, kansallisella ja alueellisella tasolla ja koko hallinnon kattavaa lähestymistapaa.

Julkinen tuki on edelleen ratkaisevan tärkeää, mutta todelliseen muutokseen päästään vain, jos tehdään tarvittavat **uudistukset pääasiassa kansallisella ja alueellisella tasolla**, jotta voidaan puuttua sukupolvenvaihdon keskeisiin esteisiin. Tähän sisältyy **tarve helpottaa rahoituksen saatavuutta ja maan hankkimista, lisätä osaamisen ja tietämyksen siirtoa ja tehdä maaseutuelämästä houkuttelevampaa** tarjoamalla parempia julkisia palveluja ja riittävä infrastruktuuri, joka on osallistava ja esteetön ja jossa otetaan huomioon vammaisten henkilöiden ja syrjintävaarassa olevien ryhmien tarpeet. Tässä yhteydessä kulttuurialoitteiden edistäminen voi auttaa vahvistamaan sosiaalisia siteitä ja lisäämään maaseudun houkuttelevuutta. **Oikeus jäädä kotiseudulle** -periaate koskee nuoria viljelijöitä, jotka haluavat jäädä kotiseudulleen ja ryhtyä viljelemään siellä.

Innovointi vaikuttaa maatalouden kilpailukykyyn ja muutokseen, ja seuraavalla viljelijäsukupolvella on hyvät mahdollisuudet edistää tätä muutosta. **Nuoret viljelijät ovat yrittäjähenkisiä ja sopeutumiskykyisiä ja usein eturintamassa ottamassa käyttöön uutta teknologiaa, kestäviä käytäntöjä ja monipuolisia liiketoimintamalleja.** Heidän osallistumisensa on olennaisen tärkeää tulevaisuuteen suuntautuvan ja selviytymiskykyisen maatalousalan kehittämisen kannalta.

⁸ Young farmers in EU agriculture– Analytical Brief No. 10, DG Agriculture and Rural Development.

⁹ Euroopan parlamentin päätöslauselma 19. lokakuuta 2023 EU:n maatilojen sukupolvenvaihdoksesta tulevaisuudessa ([2022/2182\(INI\)](#)).

¹⁰ Neuvoston päätelmät EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiosta (LTVRA) [15631/23](#).

¹¹ [Strateginen vuoropuhelu EU:n maatalouden tulevaisuudesta](#). Loppuraportti – [A shared prospect for farming and food in Europe](#), (2024)

Nämä mahdollisuudet voivat tulevaisuudessa olla vieläkin paremmat, sillä ehdotetussa Euroopan kilpailukykyrahastossa¹² ja ehdotetussa uudessa tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmassa¹³ esitetään tutkimuksen ja innovoinnin kokonaismäärärahojen tuntuvaa korottamista. Jos kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevissa suunnitelmissa vuosiksi 2028–2034 ehdotettu suunnittelumalli hyväksytään, jäsenvaltiot voisivat saada synergiaetuja eri politiikanalojen välillä, vastata paremmin näihin haasteisiin ja toteuttaa näin nuorten viljelijöiden ja maaseutualueilla asuvien kansalaisten kannalta merkityksellisiä poliittisia toimia.

2. SUKUPOLVENVAIHDOKSEEN LIITTYVIEN ESTEIDEN TUNNISTAMINEN

Vuosina 2004–2024 yli 65-vuotiaiden osuus Euroopan unionin väestöstä kasvoi 16 prosentista 22 prosenttiin, kun taas 0–19-vuotiaiden osuus laski 22 prosentista 20 prosenttiin¹⁴. Tämä muutos vaikuttaa moniin aloihin, mutta vaikutukset ovat erityisen akuutteja maaseutualueilla ja maataloudessa.

Ikääntyminen maatalousalalla on nopeampaa kuin muilla aloilla. Eläkeiän ylittäneiden viljelijöiden hoidossa on huomattavasti enemmän tiloja (33,2 %) kuin nuorten viljelijöiden (12 %)¹⁵, joskin tässä on vaihtelua jäsenvaltioiden välillä. Tämä epätasapaino – yhdessä kalastus- ja vesiviljelyalan vastaavien suuntausten kanssa – uhkaa pitkän aikavälin elintarviketurvaa, EU:n elintarviketuotannon strategista riippumattomuutta ja Euroopan maatalouden tulevaisuudennäkymiä.

Monet toisiinsa liittyvät tekijät estävät nuoria ryhtymästä viljelijöiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi vaikeudet maan, kohtuuhintaisen rahoituksen ja olennaisen osaamisen/asiantuntijuuden saatavuudessa. Sukupolvenvaihdos edellyttää pitkäaikaisia investointeja, ja siihen liittyy usein monimutkaisia oikeudellisia, taloudellisia ja emotionaalisia näkökohtia erityisesti perhetiloilla. Nämä haasteet yhdistettynä nykyaikaisen maatalouden pääomavaltaisuuteen estävät monia mahdollisia uusia viljelijöitä tulemasta alalle.

Viljelijöiden hoidossa on 40 prosenttia EU:n koko maa-alueesta¹⁶, minkä vuoksi ala on keskeisellä sijalla elintarviketurvan, elinvoimaisten maaseutualueiden ja tärkeiden ympäristöpalvelujen, kuten ilmasto- ja vesiresilienssin ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen, kannalta. Maan pitäminen aktiivisesti hoidettuna vähentää myös äärimmäisten sääilmiöiden riskejä ja vahvistaa maaseudun selviytymiskykyä. Tämä on erityisen tärkeää

¹² Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma, asetusten (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/783 kumoamisesta ja asetusten (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 ja (EU) [EDIP] muuttamisesta (COM(2025) 555 final), ”terveyden, bioteknologian, maatalouden ja biotalouden” ikkuna.

¹³ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta vuosiksi 2028–2034, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetuksen (EU) 2021/695 kumoamisesta (COM/2025/543 final), pilari II, aihealue ”Terveys, bioteknologia, maatalous ja biotalous”.

¹⁴ Eurostat, [Demography of Europe, 2025 edition](#),

¹⁵ Eurostat, [Agriculture statistics – family farming in the EU, 2020](#)

¹⁶ Eurostat, [Farms and farmland in the European Union, 2020](#).

unionin syrjäisimmillä alueilla, jotka ovat erittäin riippuvaisia maataloudesta ja alttiimpia sääilmiöille ja luonnonkatastrofeille.

Sukupolvenvaihdon varmistaminen erityisesti perhetiloilla on olennaisen tärkeää elintarviketurvan ylläpitämiseksi, tietämyksen siirtämiseksi ja tuottavuuden mukauttamiseksi kestävyteen. Elintarviketuotannon ja kestävä maankäytön lisäksi monet viljelijät edistävät uusiutuvaa energiaa bioenergian, aurinkoenergian ja tuulivoiman avulla ja tukevat näin sekä ilmastotavoitteita että energiavarmuutta, ja tulevilla uudistuksilla voidaan optimoida verkkoyhteydet, lisätä maatilojen tuloja ja tarjota yhteisöille paikallisesti tuotettua energiaa.

Sukupolvenvaihdos on olennaisen tärkeä, jotta maatalous säilyisi elinvoimaisena, kilpailukykyisenä ja innovatiivisena ja jotta voidaan varmistaa turvallisten, kestävien ja kohtuuhintaisten elintarvikkeiden saanti yli 450 miljoonalle EU:n kuluttajalle. Elintarvikkeiden kohtuuhintaisuus herättää edelleen huolta, sillä korkeat hinnat rasittavat kotitalouksien ja erityisesti pienituloisten ryhmien budjetit.

Jotta maataloudesta tulisi nuorten kannalta kannattava ja tyydyttävä uravalinta, tarvitaan toimia, jotka ulottuvat pelkkää maatalousalaa laajemmalle. Maaseudun nuorisopooli on supistumassa. Vuosina 2013–2019 maaseutualueilla asuvien 15–24-vuotiaiden nuorten määrä väheni EU28-maissa¹⁷ 3,6 miljoonasta 1,9 miljoonaan ja 25–29-vuotiaiden määrä 6,9 miljoonasta 5,9 miljoonaan¹⁸.

Viljelijöiden tulevaisuus on riippuvainen siitä, että maaseutualueista tulee **vahvempia, verkottuneita, selviytymiskykyisiä ja vauraita** EU:n maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision¹⁹ mukaisesti. Elinvoimaiset yhteisöt, korkealaatuinen infrastruktuuri, esteettömät palvelut, houkutteleva ja laadukas koulutus sekä työllistymismahdollisuudet tilan ulkopuolella ja vahvat sosiaaliset yhteydet ovat avainasemassa, jotta nuoret saadaan pidettyä maaseudulla ja mahdollistetaan oikeus jäädä kotiseudulle -periaatteen toteutuminen ja voidaan houkutella myös uusia viljelijöitä. Maaseutualueet ovat keskeisessä asemassa eurooppalaisessa elämäntavassa, ja niiden pysyminen houkuttelevina asuinpaikkoina on varmistettava.

Tulevaisuuden viljelijät osallistuvat monipuolisempiin verkostoihin, joissa on mukana uusia viljelijöitä, erilaisia maatalous- ja liiketoimintamalleja, joista osa liittyy yhteisötalouteen, sekä innovatiivisia kumppanuuksia, jotka heijastavat elintarvikejärjestelmien lisääntyvää monimuotoisuutta²⁰. Uusilla yhteistyömuodoilla, kuten kumppanuuksilla, sukupolvien välisellä tiedonvaihdolla, synergialla muiden alojen kanssa ja maan yhteiskäytöllä, on merkitystä, sillä ne vähentävät toiminnan aloittamiseen liittyviä esteitä ja vahvistavat yhteisöllisiä siteitä. Nämä mallit auttavat luomaan osallistavampia ja kestävämpiä viljelyjärjestelmiä, jotka puolestaan edistävät maaseutualueiden sosiaalista ja taloudellista elinvoimaisuutta. Osuuskuntien ja tuottajaorganisaatioiden tuella ne tarjoavat käytännön väyliä uusille viljelijöille ja vahvistavat samalla maaseuturakennetta.

¹⁷ EU28-maihin kuuluu Yhdistynyt kuningaskunta ennen sen eroamista EU:sta 31. tammikuuta 2020.

¹⁸ [Nuoret maataloudessa ja maaseutualueilla.](#)

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategiaan haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta (EUVL L, 2025/1914, 19.9.2025).

²⁰ [JRC Publications Repository - Farmers of the future](#)

Maatalouden ja maaseutualueiden tulevaisuus riippuu viime kädessä siitä, että nuorille luodaan oikeanlaiset olosuhteet, jotta he voivat rakentaa elämänsä ja uransa siellä niin, että maatalous voisi jatkossakin tukea selviytymiskykyistä ja kestävästä EU:sta.

3. MAHDOLLISUUKSIEN AVAAMINEN EUROOPAN SEURAAVAA VILJELIJÄSUKUPOLVEA VARTEN

EU:n maatalous tarjoaa monenlaisia ja kehittyviä mahdollisuuksia houkutella, tukea ja pitää kiinni nuorista ja uusista viljelijöistä ja maataloustyöntekijöistä. Erilaiset tilamallit ovat edelleen merkityksellisiä, ja kukin niistä edistää monin tavoin tuottavuutta, ilmasto- ja ympäristökestävyyttä, maaseudun ja paikallisten perinteiden ja paikallisen kulttuuriperinnön säilyttämistä olennaisena osana unionin kulttuuriperintöä sekä elintarvikejärjestelmän kestävyyttä, mikä houkuttelee uudenlaisia nuoria viljelijöitä. Tämän monimuotoisuuden huomioon ottamisella varmistetaan, että ala on osallistava ja pystyy vastaamaan erilaisiin olosuhteisiin, tarpeeseen monipuolistaa maataloutta elintarvikeeturvan varmistamiseksi erityisesti eristyksissä olevilla alueilla, sekä kuluttajien vaatimuksiin ja liiketoimintavisioihin. Nuoret viljelijät ovat niin innovoinnin kuin perinteisen osaamisen ansiosta ratkaisevassa asemassa maatalouden tulevaisuuden muovaamisessa.

Maataloustoiminnan ja -tuotteiden monipuolistaminen edistää alan selviytymiskykyä laajentamalla tulonlähteitä: muun muassa maatalousmatkailu, tilalla tapahtuva jalostus, integroidut maatalous- ja vesiviljelyjärjestelmät, biotalousratkaisut, kuten uusiutuvien materiaalien ja bioenergian tuotanto tai rehun tuotanto levästä tai hiilen sitominen ovat toimintoja, joilla on merkittävää potentiaalia edistää elinkelpoisia maaseudun elinkeinoja. Esimerkiksi bio- ja kiertotalousratkaisut muuntavat jätteen resursseiksi ja energiaksi ja edistävät samalla unionin strategista riippumattomuutta sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Tässä yhteydessä luodaan uusia työpaikkoja, jotka tarjoavat enemmän mahdollisuuksia. Tällaiset mahdollisuudet voivat olla avainasemassa monille nuorille viljelijöille, jotka harjoittavat viljelytoimintaa usein osa-aikaisesti tai muiden töiden ohella, pyrittäessä luomaan joustavia ja vakaita työuria laajemmin maatalousalalla.

Sukupolvenvaihdosta ei edistetä pelkästään YMP:llä. **Jotta saataisiin houkuteltua nuoria ja uusia asukkaita maaseudulle, ratkaisevassa asemassa ovat laajemmat investoinnit infrastruktuuriin ja palveluihin,** kuten esteettömään ja osallistavaan korkealaatuiseen terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon, koulutukseen, asumiseen, vesihuoltoon, infrastruktuuriin, lastenhoitoon, liikenteeseen, digitaaliseen viestintään ja vapaa-ajan palveluihin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti.

Koheesiopolitiikalla täydennetään YMP:n tukitoimia ja tarjotaan merkittävää tukea maaseutualueilla. Sillä tuetaan taloudellisia, sosiaalisia ja alueellisia tavoitteita kohdennetuilla investoinneilla, joita tehdään muun muassa maaseudun laajakaistaan, puhtaaseen energiaan, terveyteen, koulutukseen, osaamiseen, työllisyyteen, sosiaaliseen osallisuuteen ja paikalliseen infrastruktuuriin. Nämä investoinnit tuovat lisäarvoa ja hyvinvointia maaseutualueille. Koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnissa²¹ esitetään myös kannustimia ja joustomahdollisuuksia, joilla tuetaan ensisijaisia tavoitteita, kuten

²¹ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategiaan haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

vesiresilienssiä, asumista, energiasiirtymää sekä kilpailukykyä ja innovointia, jotka ovat kaikki maaseutualueiden kannalta tärkeitä aiheita.

Maatalouden muuttuessa – tilusjärjestelyjen, arvoketjun integroinnin, teknologian käyttöönnoton ja ilmastomuutokseen sopeutumisen kautta – tarvitaan välineitä, joilla autetaan viljelijöitä ja poliittisia päättäjiä ennakoimaan muutoksia ja reagoimaan niihin tulevaisuuteen suuntautuvilla koordinoituilla toimilla, joissa noudatetaan sovellettavia valtioneuvostonkäsäntöjä.

4. UUSI YMP JA KANSALLISET JA ALUEELLISET KUMPPANUOSSUUNNITELMAT: POSITIIVISEN MUUTOKSEN AIKAANSAAMINEN

YMP:llä on keskeinen rooli luotaessa mahdollisuuksia liiketoiminnan kestäväan kehittämiseen, sillä se parantaa rahoituksen, osaamisen ja innovaatioiden saatavuutta, ja samalla jäsenvaltioiden toimenpiteillä puututaan keskeisiin esteisiin, kuten uusien viljelijöiden vaikeuksiin maan hankkimisessa ²².

Vuoden 2027 jälkeiseen rahoituskehikseen liittyvä YMP-ehdotus on merkittävä askel kohti nykyaikaisempaa ja osallistavampaa ja paremmin tulevaisuuteen suuntautuvaa eurooppalaista maataloutta, jossa sukupolvenvaihdos asetetaan keskeiselle sijalle.

Jos ehdotus hyväksytään, se voisi helpottaa uusien viljelijöiden toiminnan aloittamista samalla kun vahvistetaan tutkimus- ja innovointitukea, joka on olennaisen tärkeää sukupolvenvaihdon kannalta, jotta voidaan edistää nykyaikaistamista ja tuottavuutta, luoda taloudellisia mahdollisuuksia, parantaa maaseudun elinoloja ja tukea monimuotoisuutta ja osallistavuutta. Seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevassa ehdotuksessa komissio esittää myös aiempaa yhdenmukaisempaa lähestymistapaa maaseudun tukeen sekä YMP:ssä että laajemmin. Investoinnit edellyttävät ministeriöiden ja hallintotasojen koordinoituja toimia, joita tuetaan tarvittavilla uudistuksilla. YMP-ehdotus on keskeinen osa komission ehdotusta uusista kansallisista ja alueellisista kumppanuutta koskevista sopimuksista, ja sitä täydennetään EU:n toimenpiteillä ja kansallisilla ja alueellisilla aloitteilla.

Kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteitä, joilla puututaan sukupolvenvaihdokseen, ja siinä on laadittava kansallinen strategia, jossa yksilöidään väestökehityksen suuntauksat, puututaan toiminnan aloittamiseen liittyviin esteisiin ja määritellään kohdennettuja tukitoimenpiteitä. Jotta strategiat olisivat tehokkaita, niiden olisi oltava kattavia, ja niissä olisi otettava huomioon viljelijöiden monimutkaiset realiteetit kussakin jäsenvaltiossa ja varmistettava samalla johdonmukaisuus suhteessa laajempiin kansallisiin ja alueellisiin toimiin maaseutualueiden elvyttämiseksi ja edistettävä EU:n yhteisiä sukupolvenvaihdospyrkimyksiä. Jäsenvaltioiden olisi asetettava konkreettiset tavoitteet sukupolvenvaihdokselle, raportoitava säännöllisesti edistymisestä, mukautettava toimia, jos tulokset ovat puutteellisia, ja selitettävä, miten suunnitelman resurssit keskitetään sukupolvenvaihdon tukemiseen. Komissio puolestaan käyttäisi vertailuarvoja ja YMP:n suosituksia ohjatakseen kansallista politiikkaa ja varmistakseen vastuuvallisuuden ja yhdenmukaisuuden suhteessa EU:n laajuisiin tavoitteisiin. **Uudessa strategiassa keskeisellä sijalla on nuorille viljelijöille tarkoitettu kattava käynnistyspaketti,** johon sisältyy aloitustuki, investointituki, rahoitusvälineiden saatavuus sekä suotuisat verotoimenpiteet. Täydentävillä toimenpiteillä tuetaan startup-yrityksiä, innovaatiokumppanuuksia,

²² Euroopan komissio – Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto – Yksikkö A.3 (2025): Assessment of generational renewal strategies across EU Member States – Report.

perintöjärjestelyjä sekä koulutus- ja lomituspalveluja työ- ja yksityiselämän tasapainon parantamiseksi. Saavutettavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi ehdotetaan, että kaikki tuki asetetaan saataville keskitetyn asiointipisteen kautta kussakin jäsenvaltiossa.

Onnistuakseen jäsenvaltioiden olisi kaksinkertaistettava ponnistuksensa sukupolvenvaihdon edistämiseksi, erityisesti niiden, jotka ovat jääneet muista jälkeen. Tulevassa ohjausmekanismissa komissio suosittaa, että jäsenvaltiot sijoittavat tähän tarkoitukseen vähintään 6 prosenttia maatalouteen korvamerkityistä määristä²³. Tätä määrää voitaisiin tarvittaessa täydentää, jotta varmistetaan kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien mukaisen rahoituksen riittävyys kansallisen strategian toteuttamista varten.

Ehdotetulla uudella YMP:llä voitaisiin kansallisten sitoumusten, mitattavissa olevien tavoitteiden ja komission ohjeiden yhdistelmän avulla vahvistaa sen roolia sukupolvenvaihdon edistäjänä ja antaa näin nuorille viljelijöille mahdollisuus rakentaa elinkelpoisia uria ja varmistaa Euroopan maatalouden pitkän aikavälin kestävyys.

Lippulaivahankkeet²⁴

- *Laaditaan kattavat ja pakolliset **strategiat, jotka koskevat maatalouden sukupolvenvaihdon kussakin jäsenvaltiossa** ja joita vahvistetaan selkeillä vaatimuksilla, jotka koskevat väestökehityksen, toiminnan aloittamiseen liittyvien esteiden ja kohdennettujen tukitoimenpiteiden tunnistamista.*
- *Kaksinkertaistetaan ponnistukset jäsenvaltioissa sukupolvenvaihdon edistämiseksi. Kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien tulevaa ohjelmasuunnittelua varten komissio suosittelee tulevan ohjausmekanismin puitteissa, että jäsenvaltiot **investoivat tähän tarkoitukseen vähintään 6 prosenttia korvamerkityistä maatalousmenoistaan**, ja ne voivat täydentää tätä kumppanuussuunnitelmien lisävaroilla, jotta varmistetaan riittävä rahoitus kansallisen strategian toteuttamiseksi.*
- *Otetaan käyttöön **nuorille viljelijöille tarkoitettu käynnistyspaketti**, jolla helpotetaan nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamista ja vakiinnuttamista kattavan toimenpidepaketin avulla.*

5. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN: SUKUPOLVENVAIHDOKSEN SEURAAVAT VAIHEET

Nuorten viljelijöiden asettaminen politiikan kehittämisen keskiöön on olennaisen tärkeää, jotta sukupolvenvaihdoksesta voidaan tehdä pysyvä realiteetti Euroopan maataloudessa. Sen varmistamiseksi, että nuorten viljelijöiden tukemisen lisäksi heidät myös otetaan aktiivisesti mukaan toimiin, komissio on ottanut käyttöön **nuorten** järjestelmällisen **osallistamisen**, jotta heidän äänensä saadaan kuuluviin politiikan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa. Osana tätä lähestymistapaa komissio on järjestänyt tällä kaudella nuorten kanssa kaksi

²³ 6 prosenttia [kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmia koskevan asetuksen – COM(2025) 565 final] liitteessä XVIII esitetyistä määristä.

²⁴ Useat esitetyistä toiminnoista ja aloitteista perustuvat vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehityksen yhteydessä esitettyihin ehdotuksiin. Koska näihin ehdotuksiin sovelletaan yhteispäätösmenettelyä, niiden lopullinen sisältö riippuu lainsäädäntöprosessin tuloksista.

politiikkadialogia²⁵, joissa on keskusteltu sukupolvenvaihdoksista ja annettu nuorille mahdollisuus muokata maatalouspolitiikkaa.

Kansallisella tasolla jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan nuorten viljelijöiden edustajia mukaan seurantakomiteoihin²⁶, jotta **varmistetaan, että heidän näkökantansa otetaan huomioon** YMP:n puitteissa tehtävissä **poliittisissa päätöksissä**. Näin annetaan nuorille viljelijöille mahdollisuus saada äänensä kuuluviin päätöksenteossa, jotta he voivat osaltaan parantaa täytöntöönpanoa ja vahvistaa vastuuvollisuutta sukupolvenvaihdosta koskevien sitoumusten täyttämisestä.

Strategiassa otetaan nuoret suoraan mukaan maatalouspolitiikan muotoiluun ja luodaan näin perusta vahvemmalle vastuuvollisuudelle, reagoivammalle tuelle sekä dynaamiselle ja tulevaisuuteen suuntautuneelle maatalousalalle. Näin osoitetaan EU:n sitoutuminen sen varmistamiseen, että niillä, jotka ovat valmiita viemään Euroopan maatalouden tulevaisuuteen, on tähän sekä välineet että ääni.

Tämän dynamiikan hyödyntämiseksi politiikkadialogeja nuorten kanssa jatketaan vuosittain koko tämän toimikauden ajan, mikä mahdollistaa säännöllisen näkemystenvaihdon, kokemusten jakamisen ja tietoon perustuvan keskustelun keskeisistä poliittisista kysymyksistä niin, että kaikkia nuoria kuullaan tasapuolisesti.

KESKEISET TAVOITTEET JA STRATEGISET PRIORITEETIT

Strategian päätavoitteena on varmistaa maatalousalan pitkän aikavälin häiriönsietokyky tukemalla maatilojen tuloja. Tämä on olennaisen tärkeää paitsi maaseutualueiden elinvoimaisuuden myös Euroopan elintarviketurvan kannalta. Sen takia viljelijöitä autetaan rakentamaan taloudellisesti elinkelpoisia, kestäviä ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia yrityksiä. Tämän saavuttamiseksi innovointi ja yrittäjyys ovat keskeisiä monialaisia tekijöitä.

Avainasemassa on antaa nuorille ja uusille viljelijöille valmiudet hyötyä uusista mahdollisuuksista ja **tukea maatilojen tulojen monipuolistamista**. Tavoitteena on parantaa viljelijöiden selviytymiskykyä ja vähentää heidän riippuvuuttaan tuista pitkällä aikavälillä. Tässä hyödynnetään muun muassa biotalouden, uusiutuvan energian, luonto- ja päästöhyvitysten sekä lyhyiden toimitusketjujen potentiaalia.

Strategiassa todetaan, että maatalouden on tarjottava vakaat ja **oikeudenmukaiset tulot oikeudenmukaisten hintojen avulla**²⁷, jotta voidaan tukea elinkelpoista ja houkuttelevaa toimeentuloa. Nuorten kanssa käytävän politiikkadialogin²⁸ osallistujien mukaan oikeudenmukaiset tulot ovat kiireellisin haaste. Monille eurooppalaisille nuorille heikot taloudelliset näkymät ovat edelleen esteenä maanviljelyn aloittamiselle. Komissio tunnustaa nämä huolenaiheet ja käsittelee niitä jo laajemmilla aloitteilla, kuten uudistuksilla ja uusilla välineillä, joilla pyritään parantamaan oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta maatalous- ja

²⁵ https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/young-people-agriculture-and-rural-areas_fi

²⁶ Ks. asetuksen (EU) 2021/2115 124 artikla.

²⁷ ”Oikeudenmukaiselle hinnalle” ei ole virallista määritelmää, mutta järkevä tulkinta on sellainen, joka kattaa kestävän tuotannon kaikki kustannukset, takaa tuottajille kohtuulliset tulot ja on kuluttajien kannalta kohtuuhintainen.

²⁸ [Politiikkadialogit nuorten kanssa maatalousalalla.](#)

elintarvikeketjussa²⁹. On tärkeää muistuttaa tuottajaorganisaatioiden keskeisestä roolista, sillä ne voivat vahvistaa viljelijöiden neuvotteluvoimaa, parantaa markkinoille pääsyä ja edistää oikeudenmukaisempia tuloja.

Yleisesti ollaan yksimielisiä³⁰ siitä, että pikaisia toimia tarvitaan viidellä alalla: a) rahoituksen saatavuus, b) koulutuksen ja osaamisen saatavuus, c) maan saatavuus, d) kohtuullinen elintaso maaseutualueilla sekä e) apu sukupolvenvaihdos- ja eläkeasioissa. Näihin haasteisiin vastataan viidellä strategisella osa-alueella, joista kukin sisältää keskeisiä lippulaivahankkeita ja tukitoimia:

A. Luoton ja rahoituksen saatavuus

Rahoituksen saatavuus on edelleen suuri haaste kaikille viljelijöille, erityisesti nuorille ja uusille viljelijöille, sillä tilan perustaminen tai haltuunotto edellyttää suuria alkuinvestointeja, joista tuotot saadaan myöhemmin ja niiden saaminen on epäsäännöllistä tai epävarmaa. Monet aloittavat viljelijänuransa velkataakan alla, mikä vaikeuttaa uusien toimintojen rahoittamista, kestävien käytäntöjen omaksumista tai laitteiden nykyaikaistamista. Vuonna 2023 nuorten viljelijöiden vastuiden suhde varoihin oli yli 20 prosenttia, kun yli 65-vuotiailla viljelijöillä vastaava osuus oli 8 prosenttia³¹, mikä korostaa nuorempaan sukupolven kohdistuvaa suurempaa taloudellista painetta.

Vuonna 2022 EU27-maissa nuorten viljelijöiden rahoitusvaje oli 14,1 miljardia euroa eli 22 prosenttia alan kokonaisvajeesta, mikä on 11 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017³². Uusi EIP:n fi-compass-kysely³³ osoittaa, että keskeisillä aloilla ei ole tapahtunut edistystä: viljojen, öljykasvien ja valkuaiskasvien osalta vaje on 4,9 miljardia euroa, kasvien osalta yli 3,2 miljardia euroa ja lypsylehmien osalta 0,4 miljardia euroa. Tämä kasvava vaje tuo esiin nuorten viljelijöiden keskeisen roolin alan investointitarpeiden täyttämässä ja kiireellisyyden, jolla heidän rahoitusvaikeuksiinsa on puututtava.

Yksi pahimmista ongelmista on räätälöityjen rahoitustuotteiden rajallinen saatavuus. Nuorilla viljelijöillä on usein **vaikeuksia saada pitkäaikaisia lainoja**, erityisesti yli 12 vuoden pituisia lainoja, koska heillä ei ole vakuuksia tai luottohistoriaa. Näiden esteiden poistamiseksi rahoitusvälineet, kuten lainat ja takaukset, on suunniteltava erityisesti heitä varten. Tällaisilla välineillä voidaan tukea monenlaisia investointeja liiketoiminnan kehittämisestä ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta digitalisaatioon ja maatilojen asteittaiseen hankintaan osakeostojen kautta. Ne olisi myös mukautettava vaihtoehtoisten liiketoimintamallien, kuten osuuskuntien ja yhteiskunnallisten yritysten, erityispiirteisiin. Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksilla ja tiiviimmällä yhteistyöllä Euroopan investointipankkiryhmän ja muiden rahoituslaitosten kanssa voidaan edelleen helpottaa rahoituksen saantia, ja vastatakauksilla voitaisiin tarjota vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia jäsenvaltioille, jotka pyrkivät

²⁹ Yhteistä markkinajärjestelyä (YMJ) koskevaan asetukseen ehdotetuilla muutoksilla pyritään vahvistamaan viljelijöiden asemaa sopimusneuvotteluissa, edistämään yhteistyötä ja parantamaan hintasiirtymää. Samanaikaisesti hyvän kauppataidan vastaisia käytäntöjä koskevan direktiivin mukaisilla uusilla rajat ylittävää täytäntöönpanoa koskevilla säännöillä pyritään suojelemaan viljelijöitä paremmin. Näitä toimia täydentää EU:n maatalous- ja elintarvikeketjun seurantakeskus (AFCO), joka tarjoaa tietoa hinnanmuodostuksesta oikeudenmukaisempien poliittisten päätösten tueksi.

³⁰ Tähän strategiaan liitetty komission yksiköiden valmisteluasiakirja – *Stakeholder consultation – Synopsis report*.

³¹ Maatalouden kirjanpidon tietoverkon FADN:n tiedot.

³² Fi-compass, *Financing Gap in Agriculture & Agri-Food*, RTW, 2023.

³³ Nämä ovat alustavia tuloksia vuonna 2025 tehdystä fi-compass-kyselystä, joka kattoi kolme alasektoria ja jonka tulokset julkaistaan lähitulevaisuudessa fi-compass-verkkosivustolla.

tukemaan sukupolvenvaihdoksia. Komissio tutkii yhdessä Euroopan investointipankkiryhmän kanssa nuorille ja uusille viljelijöille tarkoitettuja tukimuotoja, kuten takausjärjestelmiä ja korkotukia.

Rahoitus on olennaisen tärkeää erityisesti maanhankinnassa. Nuorten viljelijöiden on voitava käyttää EU:n osarahoittamia välineitä maatalousmaan ostamiseen ilman kohtuuttoman rajoittavia ehtoja. Näin he voisivat vakauttaa toimintaansa ja investoida pitkän aikavälin parannuksiin, kuten maaperän terveyteen, agroekologisiin käytäntöihin tai hiilen sitomiseen. Maan saatavuus on edelleen merkittävä este, ja maan hankinnan helpottaminen on ratkaisevan tärkeää pitkän aikavälin elinkelpoisuuden varmistamiseksi.

Samaan aikaan **investoinnit innovointiin ja nykyaikaiseen teknologiaan** ovat olennaisen tärkeitä tuottavuuden parantamiseksi, selviytymiskyvyn parantamiseksi ja vihreän siirtymän tukemiseksi. Rahoituksessa on hyödynnettävä muitakin kuin tavanomaisia välineitä, jotta nuoret viljelijät voivat ottaa käyttöön uusia tekniikoita, digitaalisia välineitä ja kestäviä ratkaisuja, joiden avulla he voivat vastata ilmastonmuutokseen ja markkinakysynnän muutoksiin liittyviin haasteisiin. Tämä on erityisen tärkeää luonnonmukaiselle maataloudelle, jossa pienemmät sadot voivat lisätä taloudellista riskiä. Tältä osin tehokkaat riskinhallintavälineet ovat ratkaisevan tärkeitä, ja vaikka tulevan YMP:n (jos se hyväksytään) mukaiset uudet 200 000 euron siirtymämaksut voisivat olla hyvä esimerkki luomutuotannon ja siirtymän tukemisesta, tarvitaan lisäresursseja, jotta voidaan vastata edessä oleviin haasteisiin.

Lisäksi sääntelymuutosten vuoksi viljelijöiden on vaikea tehdä pitkän aikavälin investointeja luottavaisin mielin. Lainat otetaan nykyisten sääntöjen perusteella, ja säännöt saattavat muuttua ennen kuin investoinnit on maksettu pois, mikä heikentää oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta. Maatalous- ja elintarvikealan ennakoitavuus vuoteen 2040 mennessä on näin ollen keskeinen tavoite komission maataloutta ja elintarvikkeita koskevassa visiossa. Komissio sitoutuu riittäviin siirtymäkausiin harkitessaan tiloja koskevia sääntelymuutoksia.

Tätä taustaa vasten YMP ja kansallinen rahoitus ovat edelleen elintärkeitä. Aloitustuen ja kohdennetun investointituen merkitys on olennainen, jotta nuoria viljelijöitä voidaan auttaa yrityksen käynnistämisessä, selviytymiskyvyn parantamisessa ja sekä markkina- että ilmatoriskien hallinnassa. Tulevassa YMP:ssä kaavailluilla siirtymiin tarkoitetuilla kertakorvauksilla voisi myös olla tärkeä rooli viljelijöiden tukemisessa näihin haasteisiin sopeutumisen kriittisissä varhaisvaiheissa.

Ehdotettu Euroopan kilpailukykyrahasto voisi tarjota yhdessä Horisontti Eurooppa - puiteohjelman toisen pilarin kanssa rahoitusmahdollisuuksia viljelijöille, myös nuorille ja uusille viljelijöille, jotta he voivat laajentaa toimintaansa ja poistaa rakenteellisia esteitä. EU:n startup- ja scaleup-yrityksiä koskevan strategian³⁴ mukaisesti näillä välineillä saadaan liikkeelle pääomaa, puututaan kasvun rahoitusvajaisiin ja tuetaan maatalous- ja elintarvikealan startup-yrityksiä maaseutualueilla. Nuori viljelijä, joka perustaa maaseudun startup-yrityksen, voisi laajentaa toimintaansa edelleen käyttämällä näitä välineitä, tarvittaessa myös Euroopan innovaationeuvostoa.

³⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n start-up- ja scale-up-strategia – Valitse Eurooppa yrityksen perustamiseen ja laajentamiseen (COM(2025) 270 final).

Räätälöidyt rahoitusvälineet ja yhdenmetyt tukimekanismit, joilla pyritään yhdistämään julkista ja yksityistä rahoitusta, ovat avainasemassa, jotta voidaan hyödyntää seuraavan sukupolven potentiaalia ja edistää EU:n maatalouden kestävää muutosta.

Lippulaivahankkeet

- **Tulevaa YMP:tä koskevassa ehdotuksessa kolminkertaistetaan YMP:n tuen enimmäismäärä (bruttoavustusekvivalentti) nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen, kun tuki myönnetään rahoitusvälineiden kautta (100 000 eurosta 300 000 euroon), mikä mahdollistaa huomattavasti suuremman lainamäärän hanketta kohden ja/tai merkittävästi pienemmät korkomaksut.**
- **Ehdotuksessa esitetään myös investointituen nostamista 85 prosenttiin ja jäsenvaltioille annettavaa mahdollisuutta asettaa nuorille viljelijöille menojen vähimmäistasot tai korkeammat EU:n yhteisrahoitusosuudet.**

Nykyisessä YMP:ssä ja YMP-ehdotuksessa 2028–2034 ehdotetut toimet		
Rahoitussuunnittelun ja tietoisuuden lisäämisen tukeminen	Tarjotaan teknistä apua nuorille viljelijöille räätälöityjen rahoitusvälineiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tähän sisältyy valmennus ja tuki erilaisten alustojen (esim. fi-compass) kautta sekä YMP-verkoston puitteissa toteutettavat tehostetut ja helposti saatavilla olevat viestintä- ja tiedonlevitystoimet, joilla lisätään tietoisuutta rahoitusmahdollisuuksista.	Vuoden 2026 toinen neljännes ja nykyinen YMP
Rahoituksen saatavuus ja parempi riskinhallinta jäsenvaltioiden strategioissa ja käynnistyspaketin avulla	• Toteutetaan toimia, jotka koskevat nuorten viljelijöiden rahoituksen saantia sukupolvenvaihdosstrategioiden puitteissa, ja harkitaan lisätoimenpiteiden, kuten korkeampien avustusosuuksien tai bonuspisteiden, soveltamista aliedustettujen ryhmien hankkeiden valinnassa kiinnittäen erityistä huomiota nuoriin naisviljelijöihin. • Tarjotaan nuorille viljelijöille tarkoitettuja laina- ja takuurahastoja, esimerkiksi välineitä, joissa on alennettu korkotaso, pienemmät vakuudet, lyhennysvapaat jaksot ja pidemmät takaisinmaksuajat, jäsenvaltioiden kansallisten määrärahojen puitteissa ja käynnistyspakettiin kuuluvien välineiden kautta, myös luonnonmukaisen maatalouden osalta. •	Uusi YMP – vuodesta 2028 alkaen
Liiketoimintasuunnitelmat	• Tarjotaan neuvontapalveluja, joilla tuetaan nuoria ja uusia viljelijöitä liiketoimintasuunnitelmien laatimisessa ja päivittämisessä ja vahvistetaan samalla kaupunkien ja maaseudun välisiä yhteyksiä.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Muun EU-politiikan puitteissa ehdotetut toimet		

EIP:n luottokiintiö	Edistetään ja seurataan EIP:n luottokiintiötä maatalouden ja biotalouden osalta, mukaan lukien nuorille viljelijöille tarkoitettu rahoitus. Varmistetaan tätä ryhmää hyödyttävien erityismenojen avoimuus ja niistä raportointi. Kannustetaan EIP:tä lisäämään rahoitusta omien riskien kautta EU:n takuiden lisäksi. Tutkitaan nuorille ja uusille viljelijöille tarkoitettuja tukimuotoja, kuten takausjärjestelmiä ja korkotukia.	2025–2027 ja sen jälkeen / EU:n uusi biotalousstrategia
Tuki asianmukaisista välineistä yhteistyössä EIP-ryhmän ja muiden toteutuskumppaneiden välineiden kanssa	Helpotetaan nuorten viljelijöiden rahoituksen saantia asianmukaisilla välineillä, erityisesti EIR:n, EIP:n tai muiden toteutuskumppaneiden kanssa kehitettyjen takaus- ja pääomatuotteiden avulla, mikä mahdollistaa maatilojen ostamisen ja innovatiivisen teknologian laajemman käyttöönoton.	2025–2027 ja sen jälkeen / EU:n uusi biotalousstrategia
Vapaaehtoiset toimet jäsenvaltioiden tasolla		
Luotonsaannin parantaminen kehityspankkien avulla	Tehdään yhteistyötä kansallisten kehityspankkien kanssa sellaisten järjestelmien kehittämiseksi, joilla parannetaan viljelijöiden luotonsaantia.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen

B. Tietojen ja taitojen saatavuus

Nuorten viljelijöiden menestymisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat räätälöity koulutus ja osaaminen, joita tarvitaan elinkelpoisten maatilojen perustamiseksi ja ylläpitämiseksi. Haasteita esiintyy jo ennen maatilojen perustamista, kun on luovittava monimutkaisissa oikeudellisissa ja taloudellisissa kehyksissä ja laadittava liiketoimintasuunnitelmia, joissa taloudellinen elinkelpoisuus ja sosiaalinen ja ekologinen kestävyys ovat tasapainossa. Jäsennellyt tukijärjestelmät, jotka tarjoavat koulutusta, neuvontaa ja mentorointia ennen maatilalan perustamista, sen aikana ja sen jälkeen, vähentävät epäonnistumisen riskiä. Osaamisen siirtoon liittyvät haasteet, jotka liittyvät nykyisten perhetilojen haltuun ottamiseen tai tehtävien mukauttamiseen, eroavat ensimmäisen sukupolven viljelijöitä koskevista haasteista.

Liiketoiminnan suunnittelun ja kehittämisen lisäksi maatalouden koulutus- ja neuvontapalveluissa on käsiteltävä uusia haasteita ja mahdollisuuksia, kuten ilmastonmuutosta, luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä, digitalisaatiota, uusiutuvan energian integrointia tai älykkäitä viljelykäytäntöjä, joissa hyödynnetään eurooppalaisia avaruusjärjestelmiä (esim. Copernicus ja Galileo). Myös finanssiosaaminen on ratkaisevan tärkeää, kuten EU:n finanssiosaamisstrategiassa³⁵ korostetaan, sillä sen avulla nuoret viljelijät voivat hallita investointeja, luottoja ja riskejä tehokkaasti ja tehdä tietoon perustuvia päätöksiä pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta. Alan kestävän muutoksen kannalta on olennaisen tärkeää tarjota nuorille ja uusille viljelijöille taitoja ja välineitä, joiden avulla he voivat omaksua agroekologisia käytäntöjä, yhdistää digitalisaation ja (vähäisen) työvoiman ja tuottaa lisäarvoa esimerkiksi biotaloushankkeiden avulla. Jotta voidaan varmistaa tietojen ja osaamisen saavutettavuus, avainasemassa ovat elinikäisen oppimisen mahdollisuudet, osa-aikaiset koulutusmuodot, vaihdot ja digitaaliset välineet. Lisäksi kohdennetut toimet osa-aikaisten viljelijöiden, maataloustyöntekijöiden, naisten ja haavoittuvassa asemassa olevien

³⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Finanssiosaamista koskeva EU:n strategia.

ryhmien huomioon ottamiseksi ovat olennaisen tärkeitä osallistavuuden ja mahdollisuuksien laajentamisen kannalta.

Saavutettavat yhteistyöalustat, jotka kannustavat jakamaan tietoa, laitteita ja palveluja, alentavat kustannuksia, vahvistavat yhteisöjen häiriönsietokykyä ja edistävät innovointia. Nykyiseen monivuotiseen rahoituskehikseen kuuluvalla osaamissopimuksen mukaisella maatalous- ja elintarvikealan kumppanuudella³⁶ tuetaan sidosryhmiä täydennys- ja uudelleenoulutuksessa vihreää ja digitaalista siirtymää varten tarjoamalla tietoa, rahoitusneuvontaa ja yhteistyömahdollisuuksia. Erasmus+ -ohjelman ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt käsittelevät myös maatalouden osaamishaasteita. Seuraavaa monivuotista rahoituskehystä silmällä pitäen tarvitaan jatkuvaa tukea ja yhdenmukaistamista maatalouden tuottavuutta koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden (EIP-AGRI) kaltaisten aloitteiden sekä linjattujen YMP:n välineiden kautta, jotta voidaan parantaa nuorten ja uusien viljelijöiden kykyä ottaa käyttöön ja kehittää ratkaisuja yhdessä.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan sisältyy nyt erityinen maatalouden ja biotalouden klusteri 6, joka luo uusia mahdollisuuksia yhdistää YMP:n ja Euroopan kilpailukykyrahaston tuki kehittyneeseen tutkimukseen ja innovointiin ja varmistaa, että nuoret viljelijät voivat hyötyä suoraan EU:n rahoittamista ratkaisuista. Paremmat mahdollisuudet näiden tietojen hankkimiseen – yhdistettynä maatalouden tuottavuutta koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden (EIP-AGRI) kaltaisiin aloitteisiin – sekä linjattujen YMP:n välineiden hyödyntämiseen on tarpeen, jotta voidaan parantaa nuorten ja uusien viljelijöiden kykyä ottaa käyttöön ja kehittää ratkaisuja yhdessä.

Monet viljelijät ovat myös metsänomistajia, minkä vuoksi pääsy erityiseen metsäkoulutukseen, johon sisältyvät turvalliset työkäytännöt, on ratkaisevan tärkeää asianmukaisen metsänhoidon, maaseudun selviytymiskyvyn ja raja-alueiden turvallisuuden kannalta.

Lippulaivahankkeet

- **Erasmus nuorille yrittäjille (EYE)** on tehokas väline, jolla edistetään sukupolvenvaihdoksia maataloudessa. Se on suunniteltu yrittäjille, ja sen avulla uudet ja nuoret viljelijät voivat hankkia elintärkeitä liiketoimintataitoja, luottamusta ja verkostoja tekemällä yhteistyötä kokeneiden yrittäjien kanssa yli 40 maassa. Komissio pyrkii lisäämään näkyvyyttä maaseutualueilla, jotta useammat nuoret ja uudet viljelijät hyötyisivät tästä.
- **”Naiset maatalousalalla” -foorumin** tavoitteena on houkutella enemmän naisia maatalouteen, edistää yhtäläisiä mahdollisuuksia, kokemusten vaihtoa ja mentorointia sekä tunnustaa naisten keskeinen rooli maatalouden ja maaseudun kehittämisen tulevaisuuden kannalta.
- **”Tulevaisuuden viljelijät” – parhaiden käytäntöjen paketti kaikille EU:n maatalouskouluille**
Paketissa annetaan opiskelijoille selkeitä käytännön esimerkkejä viljelyyn liittyvistä nykyaikaisista toimintatavoista, kuten monipuolistamisesta, digitaalivälineistä, kestävydestä ja yhteistyöstä uusien liiketoimintamallien puitteissa. Esimerkkien avulla osoitetaan, että nykyaikainen maatalous on innovatiivista ja liittyy laajempaan talouteen. Niiden sisällyttäminen koulutukseen auttaa opiskelijoita pitämään maataloutta dynaamisena ja tulevaisuuteen suuntautuneena urana.

³⁶ [Pact for Skills - Agri-Food ecosystem](#).

YMP:ssä 2028–2034 ehdotetut toimet		
AKIS-järjestelmän ja neuvontapalvelujen vahvistaminen sukupolvien välistä yhteistyötä varten	Sisällytetään maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmään (AKIS) nuorille viljelijöille suunnattu räätälöity koulutus sukupolvenvaihdosten tukemiseksi. Nuoret viljelijät saavat ennen tilanpidon aloittamista ja sen jälkeen mentorointia, jossa käsitellään maan hankintaa, liiketoimintasuunnittelua, teknisiä, oikeudellisia ja kestävyyskysymyksiä keskittyen innovatiivisiin ratkaisuihin.	Uusi YMP – vuodesta 2028 alkaen
Muun EU-politiikan puitteissa ehdotetut toimet		
Nuorempien sukupolvien tarpeisiin kohdennettu tutkimus ja innovointi	Käytetään Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitusta alan sukupolvenvaihdosten tukemiseen tarjoamalla nuorten sukupolvien tarpeisiin mukautettua tutkimusta ja innovointia, ottamalla nuoret viljelijät mukaan innovointiprosessiin ja edistämällä aiheeseen liittyviä neuvontapalveluja.	Horisontti Eurooppa -puiteohjelman työohjelman vuodeksi 2027
Vapaaehtoiset toimet jäsenvaltioiden tasolla		Vapaaehtoinen
Maatalouden innovatiiviset taidot	Hyödynnetään älykästä erikoistumista, osaamisfoorumia ja osaamissopimuksen mukaista maatalous- ja elintarvikealan kumppanuutta, jotta voidaan edistää innovointia, uudelleenkoulutusta ja osaamisen säilyttämistä maaseutualueilla. Alueiden olisi asetettava maatalous ja sukupolvenvaihdokset etusijalle älykkään erikoistumisen strategioissa. Osaamisfoorumi voi houkutella nuoria räätälöidyn koulutuksen ja liikkuvuuden avulla, ja maatalous- ja elintarvikealan toimijoiden olisi osallistuttava osaamissopimukseen, jotta voidaan kehittää yhdessä nuorten ja uusien viljelijöiden koulutusta ja innovatiiviseen teknologiaan liittyvää osaamista. Erasmus+ -ohjelman ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt tukevat kansainvälisiä verkostoja, jotka käsittelevät alakohtaisia ja monialaisia osaamishaasteita.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Joustava ja uudistettu maatalousalan koulutus	Mukautetaan opetussuunnitelmia ja tarjotaan joustavia ja saavutettavissa olevia koulutusmuotoja uusilla tai olemassa olevilla digitaalisilla välineillä, jotta voidaan vastata osa-aikaisen viljelyn tarpeisiin ja uusiin haasteisiin, mukaan lukien monipuolistamis- ja tulostrategiat.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Nuorten viljelijöiden organisaatioiden tukeminen	Ohjataan rahoitusta ohjelmiin, joilla tuetaan nuorten viljelijöiden järjestöjä, ja varmistetaan, että heidän ääntään kuullaan.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Hyödynnetään ALMA-aloitetta ja annetaan työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille tietoa maatalouden houkuttelevuudesta	ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) on EU:n sosiaalisen osallisuuden aloite, jolla autetaan työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria integroitumaan yhteiskuntaan kehittämällä pehmeitä taitoja ja tarjoamalla räätälöityä tukea. Aloitteen toimet eivät rajoitu yhteen alaan, mutta maatalousalan vaihdot voisivat lisätä tietoisuutta alan houkuttelevuudesta. Jos viljelijät saataisiin osallistumaan ulkomailla työharjoittelua suorittavien vastaanottamiseen, tämä voisi tukea osaamisen kehittämistä ja kannustaa nuoria harkitsemaan maatalousalan työpaikkoja. Tämän lähestymistavan sisällyttäminen kansalliseen AKIS-	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen

	järjestelmään voisi vahvistaa maaseudun työllisyyttä ja sukupolvenvaihdoksia.	
Sidosryhmille suunnatut vapaaehtoiset toimet		Vapaaehtoinen
Nuorten ja uusien viljelijöiden vertaisoppiminen	Nuorten viljelijöiden järjestöjen, osuuskuntien ja kumppanien olisi tarjottava mentorointia, koulutusta ja vertaisoppimista nuorten ja uusien viljelijöiden liiketoiminta- ja johtamistaitojen vahvistamiseksi.	Vuodesta 2026 alkaen

C. Maan saatavuus

Maanomistuksen siirto on sukupolvenvaihdoksen ytimessä. Haastetta havainnollistaa maanomistuksen epätasapaino: useimmat vanhemmat viljelijät omistavat maansa (10 miljoonaa hehtaaria), mutta nuorempien sukupolvien on tyydyttävä vuokraamaan maata (15 miljoonaa hehtaaria). Maan vuokraus tarjoaa monille uusille viljelijöille helpomman vaihtoehdon, vaikkakin lyhytaikainen vuokraus voi rajoittaa heidän kykyään investoida ja tehdä suunnitelmia pitkällä aikavälillä.

Joissakin jäsenvaltioissa on erityisiä hallinnollisia järjestelmiä ja säännöksiä, joilla helpotetaan maatilaa siirtämistä, mutta varhaiseen sukupolvenvaihdokseen liittyy usein haasteita: hallinnolliset ja taloudelliset pidäkkeet estävät viljelijöitä luovuttamasta tilaansa ennen eläkkeelle siirtymistä. **Yksinkertaisemmat säännöt ja kohdennetut kannustimet lisäisivät varhaisemman sukupolvenvaihdoksen houkuttelevuutta.**

Viljelijän kuoleman jälkeen tilan siirtämistä haittaavat usein monimutkaiset oikeudelliset kehykset ja korkea verotus. Vaikka verohelpotuksia tai yksinkertaistettuja järjestelyjä sukupolvenvaihdosta varten olisikin olemassa, joidenkin alueiden perinteiset käytännöt johtavat pirstoutumiseen, mikä hankaloittaa elinkelpoisten maatalousyksiköiden luomista. Jäsenvaltioiden olisi puututtava näihin esteisiin ja helpotettava maan tehokkaampaa siirtoa viljelijöille. Sen vuoksi komissio sisällyttää sukupolvenvaihdokseen liittyvät merkitykselliset taloudelliset ja sosiaaliset näkökohdat eurooppalaiseen ohjausjaksoon varmistaakseen, että kansallinen politiikka on EU:n tavoitteiden mukaista ja että toteutetaan asianmukaisia uudistuksia.

Niille, jotka eivät peri maata, sen hankkiminen on tärkein – mutta myös vaikein – osa viljelyn aloittamista. Hinnat ovat keskimäärin 11 791 euroa hehtaarilta koko EU:ssa ja joillakin alueilla yli 280 000 euroa. Koska luotonsaanti on niukkaa, takaisinmaksuajat korkeat ja investointien tuotto usein vaatimatonta ja epäsäännöllistä, nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamiseen kohdistuu merkittäviä esteitä. Jäsenvaltiot voivat helpottaa tätä kohtuuhintaisilla lainajärjestelmillä, nuorten viljelijöiden etuosto-oikeuksilla (joissa ei syrjitä kansalaisuuden perusteella) ja erityisillä mekanismeilla, joiden avulla eläkkeelle jäävät viljelijät tai maanomistajat voidaan saattaa yhteen halukkaiden uusien viljelijöiden kanssa.

Samalla jäsenvaltioiden on torjuttava keinottelua ja maananastusta, jotta viljelysmaat voidaan pitää käytettävissä viljelyä varten³⁷.

Maan vuokraus voi tarjota helpommin saatavilla olevan vaihtoehdon. Lähes puolet EU:n maatalousmaasta on vuokralla, mutta lyhytaikaiset järjestelyt jättävät uudet viljelijät haavoittuvaan asemaan. Vahvemmat pitkäaikaiset sopimukset ja nuorten viljelijöiden asettaminen etusijalle kunnallisen tai julkisen maan jakamisessa parantaisivat vakautta ja luottamusta.

Kehitteillä on myös vaihtoehtoisia malleja, kuten maapankkeja, yhteismaita hallinnoivia säätiöitä ja maatilahautomaita. Ne edellyttävät vankkoja oikeudellisia kehyksiä ja alueellista tukea, jotta niistä tulisi laajamittaisesti toteuttamiskelpoisia. Samaan aikaan muiden käyttötarkoitusten aiheuttama kilpailu maasta vähentää viljelymaan saatavuutta ja nostaa maan hintoja maatalouden vahingoksi. Maan käyttöönotto vähentää maatalousmaan saatavuutta. Meneillään oleva maatalousmaan ottaminen kaupunki- ja teollisuuskäyttöön nostaa hintoja ja rajoittaa nuorten viljelijöiden mahdollisuuksia hankkia maata. Jäsenvaltioiden olisi noudatettava EU:n tavoitetta, jonka mukaan rakentamatonta maata ei enää oteta infrastruktuurin käyttöön vuoteen 2050 mennessä³⁸, parantamalla maatalousmaan suojelua maankäytön suunnittelussa.

Maankäyttöpolitiikka kaikkialla EU:ssa hyötyisi tiiviimmästä yhteistyöstä ja tietojen jakamisesta jäsenvaltioiden välillä. Tämän tueksi komissio kehittää analyttistä perustaa **EU:n maankäytön seurantakeskukselle**, jonka tarkoituksena on toimia keskustelufoorumina ja auttaa korjaamaan tiedonpuutteita ja lisäämään maakauppoihin, hintoihin, käytön muutoksiin ja markkinasuuntauksiin liittyvää avoimuutta. Se tarjoaa jäsenvaltioille näyttöä ja välineitä, joiden avulla ne voivat suunnitella oikeudenmukaisempia ja tehokkaampia toimenpiteitä, jotka on räätälöity niiden kansallisiin olosuhteisiin, samalla kun edistetään EU:n yhteisiä tavoitteita, kuten sukupolvenvaihdesta.

Lippulaivahankkeet

- **EU:n maankäytön seurantakeskus**, jonka tehtävänä on parantaa maankäyttöön liittyvää avoimuutta, auttaa viljelijöitä hankkimaan saatavilla olevaa maata, tukea sukupolvenvaihdesta, antaa tietoa politiikan laatimista varten ja ehkäistä maalla keinottelua niin, että helpotetaan uusien viljelijöiden mahdollisuuksia aloittaa maatalouden harjoittaminen.
- Kansallinen **maankäyttöpolitiikka**, jolla puututaan saatavuuteen liittyviin esteisiin, ehkäistään keinottelua ja mukaudutaan sukupolvenvaihdesta koskeviin EU:n tavoitteisiin ja jota käsitellään eurooppalaisessa ohjausjaksossa.

Muun EU-politiikan puitteissa ehdotetut toimet		
Maamarkkinoiden arviointi	Tehdään kaksi toisiinsa liittyvää tutkimusta, jotta voidaan ymmärtää paremmin maankäyttöön liittyviä esteitä maatalouden sukupolvenvaihdon kannalta, ja 1. tarkastellaan maatalousmaan taloudellista kehitystä ja sen sosioekonomisia ja ympäristövaikutuksia ja	Vuoden 2026 viimeiseen

³⁷ Maaailman ruokaturvakomitea (2012), *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security*, FAO, Rooma.

³⁸ Komission tiedonanto ”Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa” (COM(2011) 571), jossa asetettiin tavoitteeksi, että rakentamatonta maata ei oteta infrastruktuurin käyttöön vuoteen 2050 mennessä; tavoite vahvistettiin komission tiedonannossa ”Vuoteen 2030 ulottuva EU:n maaperästrategia” (COM(2021) 699).

sukupolvenvaihdosta varten	2. analysoidaan maatalousmaan hintojen kehitystä suhteessa maatalouden ympäristötekijöihin ja sosiaalisiin tekijöihin.	neljänneksen mennessä
Vapaaehtoiset toimet jäsenvaltioiden tasolla		
Maaomaisuuden siirtämiseen liittyvät palvelut	Tuetaan luottamuksellisia maaomaisuuden siirtämiseen liittyviä järjestelmiä, jotka yhdistävät maanomistajat ja uudet viljelijät vuokrasopimusten, kumppanuuksien, yhteisviljelyn ja maanvälityspalvelujen avulla. Edistetään oikeudellisia kehyksiä, joilla turvataan pitkäaikaiset vuokrasopimukset ja edistetään vakaata vuokrausta, jotta nuoret viljelijät voivat vähitellen ottaa tiloja haltuun ja tehdä investointeja. Jäsenvaltioiden aloitteiden pohjalta EU:n verkosto yhdistäisi kansalliset foorumit.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Vaihtoehtoiset omistusta ja liiketoiminnan siirtämistä koskevat mallit	Tuetaan sukupolvien välisiä ja työntekijäjohtoisia omistusoikeuden siirtoja, mukaan lukien työntekijöiden yritysostot, joissa työntekijät hankkivat osuuksia maatiloista, sekä osuustoiminnallisia maankäyttömalleja. Asetetaan etusijalle tuki malleille, jotka mahdollistavat asteittaisen tai kollektiivisen omistajuuden siirtymisen.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Maapankit ja viljelemättömän maan uudelleenkäyttö	Tuetaan julkisia maapankkeja viljelemättömän maan tai hajanaisten maa-alueiden hallinnoinnissa ja käyttötarkoituksen muuttamisessa ja helpotetaan näin nuorten ja uusien viljelijöiden mahdollisuuksia hankkia maata. Edistetään tarvittaessa osuustoiminnallisia vuokrausjärjestelyjä.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Valtion omistamien rahoituslaitosten osallistuminen	Kannustetaan rahoituslaitoksia tukemaan maatalousmaan hankintaa ja kehittämistä tarjoamalla rahoitustuotteita, kuten ostolainoja, lainatakauksia ja korkotukia maanparannukseen ja tilusjärjestelyihin, ja autetaan nuoria viljelijöitä selviytymään taloudellisista esteistä ja parantamaan maatilojen elinkelpoisuutta.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Maakauppojen alemmat kustannukset pientiloille	Tuetaan uudistuksia ja tukia, joilla vähennetään korkeita maan rekisteröintiin ja myyntiin liittyviä kustannuksia, jotka muodostavat merkittävän esteen nuorille viljelijöille. Harkitaan pientilojen vapauttamista maksuista tai niiden maksujen alentamista esimerkiksi asettamalla kynnysarvoja tai suhteuttamalla kustannukset maan kokoon, jotta voidaan tasapainottaa keinottelua aiheuttamatta haittaa uusille viljelijöille.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen

D. Selviytymiskyky, oikeudenmukaiset elinolot ja uudet tulomahdollisuudet

Maatalouden uudistaminen ei riipu ainoastaan maan, osaamisen tai rahoituksen saatavuudesta vaan myös maatalouteen liittyvistä yleisistä taloudellisista mahdollisuuksista ja maaseutuelämän houkuttelevuudesta. Monet nuoret epäröivät pysymistä maataloustoiminnassa ja maaseutualueilla tai niihin palaamista, jos ansiomahdollisuudet, palvelut ja elämänlaatu ovat heikommalla kuin kaupungeissa. YMP:llä on keskeinen rooli maatalouden ja muiden EU:n maaseutualueiden toimintojen taloudellisen elinkelpoisuuden ja houkuttelevuuden varmistamisessa koheesiopolitiikan ja muun EU-politiikan täydennykseksi. Maaseudun seurantakeskus³⁹ tarjoaa ajantasaisia tietoja ja analyysseja

³⁹ EU:n maaseudun seurantakeskus, rural-vision.europa.eu.

maaseudun olosuhteista, selviytymiskyvystä ja elämänlaadusta ja tukee näyttöön perustuvaa päätöksentekoa.

Lisäksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti on olennaisen tärkeää parantaa terveydenhuollon, lastenhoidon, vanhustenhoidon, liikenteen, asuntojen, paikallisen infrastruktuurin, koulutuksen, työllistymismahdollisuuksien (nuorten ja viljelijöiden perheenjäsenten osalta) ja sosiaalisen tuen saatavuutta joustavassa ja saavutettavassa muodossa ja vahvistettuna digitaalisilla välineillä ja yhteisöverkostoilla, jotta maatalous sopisi yhteen perhe-elämän kanssa ja jotta voidaan torjua eristäytymistä ja väestökatoa.

Esimerkkejä viljelijöitä tukevista maaseutupalveluista

- **Itävalta – Maaseudun lastenhoito-osuuskunnat:** yhteisölähtöiset lastenhoitoaloitteet, joiden avulla viljelijäperheet voivat sovittaa yhteen perhe- ja työvelvoitteet.
- **Suomi – Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen liikkuvat yksiköt:** tarjotaan olennaista terveydenhuolto- ja sosiaalista tukea suoraan syrjäisillä maaseutualueilla, mikä parantaa elämänlaatua ja vähentää viljelijäkotalouksiin kohdistuvia paineita.

Ratkaisevia voivat olla myös vahvempi sosiaalinen suojelu ja viljelijöille räätälöidyt sosiaalipalvelut. Vakaat tulot, sairausvakuutusturva (mukaan lukien mielenterveys ja pitkäaikaishoito), vanhempain- ja hoivavapaa sekä riittävät eläkkeet tarjoavat uusille viljelijöille turvaa, jota tarvitaan riskinottoa ja maatalousuran rakentamista varten. Osallistavat järjestelmät, joilla tuetaan, yhdistetään ja houkutellessa kaikkia viljelijöitä, myös osa-aikaisia viljelijöitä, naisia ja haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä, ja joilla vastataan mielenterveyteen liittyviin haasteisiin maaseutualueilla, vahvistavat oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä maaseutuyhteisöissä.

Samalla **talouden monipuolistaminen on keskeistä selviytymiskyvyn kannalta**. Nuoret viljelijät, jotka voivat yhdistää perinteisen maatalouden ilmastoälykkäisiin käytäntöihin, uusiin biotalouden hankkeisiin ja arvoketjuihin, maatilamatkailuun, uusiutuvan energian tuotantoon tai digitalisaatioon, lisäävät näin kilpailukykyään ja toimintansa pitkän aikavälin elinkelpoisuutta. Paikalliset elintarvikejärjestelmät lyhyistä toimitusketjuista yhteisön tukemaan maatalouteen lisäävät tulojen vakautta ja vahvistavat sosiaalisia siteitä, ja samalla kuluttajat tiedostavat paremmin viljelyn ja lautasellaan olevan ruoan yhteyden. Lisäksi maatiloilla sijaitsevien uusiutuvan energian tuotantolaitosten rahoitusmahdollisuudet voivat vähentää alkuinvestointien esteitä ja johtaa pitkän aikavälin kustannussäästöihin ja mahdollisiin tulovirtoihin, mikä vahvistaa sekä maatilojen elinkelpoisuutta että maaseudun energiakestävyyttä.

Yhtenä pysyvänä haasteena ovat mielikuvat: viljelyä pidetään edelleen usein raskaana ja vanhanaikaisena ammattina. Tämän imagon muuttaminen tuomalla esiin innovointia, kestävyyttä ja saatavilla olevaa tukea on ratkaisevan tärkeää uusien sukupolvien houkuttelemiseksi. Uusien viestintäkanavien ja sosiaalisen median käytöllä voitaisiin tavoittaa ja sitouttaa nuorempaa yleisöä ja saada heidät harkitsemaan maataloutta urapolkuna, joka tarjoaa joustavuutta, elämänlaatua lähellä luontoa ja merkityksellistä yhteiskunnallista panosta.

Yhdessä nämä toimenpiteet voivat luoda elinvoimaisempia, monimuotoisempia ja selviytymiskykyisempiä maaseutualueita eli paikkoja, joissa nuoret haluavat elää, työskennellä ja investoida tulevaisuuteensa. Tämä on perusta Euroopan maatalouden kestäväälle sukupolvenvaihdokselle.

Lippulaivahankkeet

- **Osana uutta YMP-ehdotusta maatalojen lomituspalveluilla** otettaisiin käyttöön tuki, jolla autetaan viljelijöitä pitämään vapaata sairauden, loukkaantumisen, lastenhoito- ja hoivavelvoitteiden, myös vanhempien viljelijöiden hoidon, lomien tai koulutuksen vuoksi. Rahoituksella olisi katettava lomituspalvelut ja korvaavien työntekijöiden palkat lyhytaikaisten poissaolojen aikana.
- **Maaseudun nuorisolähettiläät.** Euroopan komissio perustaa maaseudun nuorisolähettiläiden ohjelman. Tätä varten valitaan nuoria, joita tuetaan, jotta he toimisivat maatalouden ja maaseutuelämän puolestapuhujina ja osallistuisivat aktiivisesti poliittiseen keskusteluun. Nuorisolähettiläät käyttävät tiedottamista, tarinankerrontaa ja vertaisvaikuttamista ja auttavat muokkaamaan kansalaisten mielikuvia, lisäämään nuorten kiinnostusta aiheeseen ja parantamaan maatalouden ja maaseutualueiden yleistä imagoa kaikkialla Euroopassa.

Nykyisessä YMP:ssä ja YMP-ehdotuksessa 2028–2034 ehdotetut toimet		
Investoinnit energia- ja ilmastosiirtymään	Tuetaan maataloilla toteutettavia uusiutuvaa energiaa koskevia hankkeita ja ilmastomuutokseen sopeutumista koskevia investointeja, joilla parannetaan nuorten viljelijöiden kykyä selviytyä ilmastoriskeistä.	Nykyiset ja uudet YMP-suunnitelmat
Maaseutustrategiat, infrastruktuurit ja liiketoiminnan monipuolistaminen	Edistetään maaseutualueita koskevaa yhdenmuettyä lähestymistapaa kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa ja yhdenmuetyn aluekehityksen välineiden ohjelmasuunnittelussa tarjoamalla rahoitusta esteettömiin maaseutuinfrastruktuureihin ja -palveluihin erityisesti syrjäseuduilla, kuten EU:n syrjäisimmillä alueilla, mukaan lukien yhteydet ja liikenne, maaseudun elinkelpoisuuden parantamiseksi.	Nykyisen YMP:n investoinnit infrastruktuuriin, uusi YMP, kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat – vuodesta 2028 alkaen
LEADER-ohjelma / yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen	Tuetaan paikallista maaseudun kehittämistä ja verkostoitumista Leader-ohjelman / yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen avulla, edistetään nuorten ja naisten osallistumista ja vähennetään maaseudun eristyneisyyttä.	Nykyinen YMP ja kansallisten ja alueellisten kumppanuuksien rahasto
Muun EU-politiikan puitteissa ehdotetut toimet		
Maaseutualueita koskevat koordinoitut toimet EU:n tasolla	Edistetään maaseutualueiden houkuttelevuutta tukevia toimia useilla politiikanaloilla, mukaan lukien koulutus, energiyhteisöt, yhteenliitettävyyys, biotalous ja nuorten osallistuminen, päivitetyn maaseutua koskevan EU:n toimintasuunnitelman avulla. Lisätään toimia, joilla vahvistetaan maaseudun ääntä, verkostoitumista ja toimien koordinoitua maaseutusopimuksen avulla vuosina 2026 ja 2027.	Vuoden 2026 ensimmäinen neljännes
Maatalojen kuntouttavan	Edistetään vapaaehtoistoimintaa hoivan ja maatalojen kuntouttavan käytön alalla ottamalla toimintaan mukaan Euroopan solidaarisuusjoukot ja auttamalla jäsenvaltioita kehittämään nuorille viljelijöille aloitteita, joilla	Vuoden 2026 viimeinen neljännes

käytön⁴⁰ edistäminen	tarjotaan helposti saatavilla olevia sosiaali- ja hoivapalveluja maaseutualueilla.	
Hiiltä sitova viljely, markkinat ja selviytymiskyky	Hiilenpoiston ja hiiliviljelyn sertifiointikehystä koskeva EU:n asetus tarjoaa mahdollisuuden yhdistää vapaaehtoispuhjalta viljelijät, metsänhoitajat ja maankäyttäjät hiilimarkkinoihin, mikä lisää tulovirtoja ja vahvistaa kilpailukykyä ja maatilojen häiriönsietokykyä.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Vapaaehtoiset toimet jäsenvaltioiden tasolla		Vapaaehtoinen
Paikallinen lisäarvo elintarvikejärjestelmissä	Tuetaan paikallisia ja alueellisia elintarvikestrategioita ja elintarvikkeisiin liittyviä innovointistrategioita, edistetään suoramyyntiä paikallisten ja maatilamarkkinoiden kautta ja parannetaan kaupunkien ja maaseudun välisiä yhteyksiä, autetaan nuoria ja uusia viljelijöitä hyödyntämään mahdollisuuksia ja kannustetaan yhteisöperustaista maataloutta, jalostusta ja vähittäiskauppaa.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen

E. Perintö- ja eläkejärjestelyt

Eläkejärjestelmät ja sukupolvenvaihdon suunnittelu ovat olennaisen tärkeitä sukupolvenvaihdon varmistamiseksi maataloudessa. On olennaisen tärkeää, että ikääntyneillä viljelijöillä, jotka haluavat jäädä eläkkeelle, on mahdollisuus ja keinot tehdä niin ihmisarvoisesti ja taloudellisesti turvautuen. Monet vanhemmat viljelijät lykkäävät eläkkeelle siirtymistään kaikkialla EU:ssa, koska eläketurva on riittämätön eikä maatilatuloille ole toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja. Taloudellinen epävarmuus johtaa usein siihen, että ikääntyneet viljelijät eivät halua siirtää maata tai lopettaa aktiivista työntekoa, mikä vähentää maaomaisuuden siirtämistä ja estää nuorempien viljelijöiden pääsyn ja sijoittautumisen alalle.

YMP:llä on tässä yhteydessä usein yhteiskunnallinen rooli. Monille ikääntyneille viljelijöille, joilla ei ole riittäviä eläkeoikeuksia, YMP:n tuet ovat ainoa tulolähde, ja niistä tulee turvaverkko. Tämä korostaa tarvetta täydentäviin kansallisiin toimenpiteisiin, joilla vahvistetaan sosiaalista suojelua ja eläkevaihtoehtoja, jotka antavat viljelijöille asianmukaisen suojan.

Sukupolvenvaihdon suunnittelu on yhtä tärkeää, mutta se muodostaa edelleen merkittävän esteen. Ilman oikeudellista ja neuvontatukea maatilain siirto voi viivästyä tai se voidaan hoitaa huonosti, mikä johtaa konflikteihin ja epävarmuuteen. Varhainen suunnittelu on keskeistä maatalousalan pitkän aikavälin elinkelpoisuuden kannalta. Näin vanhemmat sukupolvet voivat siirtyä vähitellen taka-alalle, osallistua halutessaan edelleen toimintaan ja siirtää vastuuta jäsenmällä tavalla, jossa otetaan huomioon heidän roolinsa ja kokemuksensa.

Eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa seurataan edelleen, miten kansallisella eläke- ja sosiaaliturvapolitiikalla edistetään vanhuusiän riittävien tulojen saavuttamista ja sosiaalisen suojelun saatavuutta eri ammattiryhmissä, myös viljelijöiden keskuudessa.

Esimerkkejä sukupolvenvaihdosta tukevista eläkejärjestelmistä

⁴⁰ Maatilojen kuntouttavalla käytöllä (tai vihreällä hoivalla) tarkoitetaan maatilain käyttöä terveys-, sosiaali- tai koulutuspalvelujen tarjoamiseen haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille niin, että samalla monipuolistetaan maatilain toimintaa ja edistetään maaseudun kehittämistä.

- **Saksa** – Saksan maatalouseläkepankki tukee sukupolvenvaihdosta tarjoamalla eläketuloja ja sosiaalivakuutuksen eläkkeelle jääville viljelijöille.
- **Ranska** – Räättälöidyillä eläkejärjestelyillä tarjotaan samanlaista tukea, ja ne osoittavat, miten mukautettu sosiaaliturva voi helpottaa sukupolvenvaihdoksia maataloudessa.

Onnistuneilla järjestelmillä on samat keskeiset ominaisuudet: ne kattavat kaikki perheenjäsenet, jotta vältetään vakuutusmaksujen keskeytyminen, niissä tarjotaan joustavia, tuloperusteisia tai kiinteämääräisiä vakuutusmaksuja maataloustulojen vaihtelun huomioon ottamiseksi ja turvaudutaan julkisiin tukiin, joita pidetään perustellusti sijoituksina maaseudun tasa-arvoiseen asemaan ja elintarviketurvaan. Selkeät oikeudelliset määritelmät ja oikeudenmukainen tarveharkinta takaavat myös osallistavuuden.

Viljelijöiden riittäviin ja vakaisiin eläkejärjestelmiin investoiminen ei liity pelkästään sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, vaan se toimii myös strategisena tekijänä, jolla varmistetaan sukupolvenvaihdokset, maaomaisuuden siirtäminen ja EU:n maatalouden pitkän aikavälin kestävyys.

Lippulaivahankkeet

- **Kytetään suorat tuet viljelijöiden eläkeikään vuoteen 2032 mennessä, kuten vuoden 2027 jälkeisessä YMP:ssä ehdotetaan.** Eläkeikäiset viljelijät, jotka saavat eläkettä, eivät enää ole oikeutettuja suoriin tukiin, mikä kannustaa sukupolvenvaihdokseen.
- **Sisällytetään eurooppalaiseen ohjausjaksoon** sukupolvenvaihdokseen liittyvät merkitykselliset näkökohdat ja sisällytetään eläkkeisiin, eläkkeelle jäämiseen ja maatilain siirtoon liittyvät uudistukset kansallisiin toimintakehyksiin, millä helpotetaan oikea-aikaisen sukupolvenvaihdoksen, maaomaisuuden siirtämisen ja toimeentuloturvan seuraamista eläkkeelle jäävien viljelijöiden osalta.

YMP:ssä 2028–2034 ehdotetut toimet		Aikataulu
Tuki maatalojen sukupolvenvaihdosten suunnittelulle AKIS-järjestelmän kautta	Tarjotaan AKIS-järjestelmän kautta kohdennettuja koulutus- ja neuvontapalveluja, joilla tuetaan sujuvaa ja oikea-aikaista sukupolvenvaihdosta. Vanhempien viljelijöiden olisi saatava oikeudellista, taloudellista ja perintösuunnittelua koskevaa neuvontaa ja nuorten viljelijöiden sukupolvenvaihdoskehyksiin, liiketoiminnan jatkuvuuteen ja nykyaikaistamissuunnitelmiin liittyvää koulutusta. Helpotetaan sukupolvien välisiä yhteisiä suunnittelutalouksia koulutettujen neuvonantajien tai sovittelijoiden tuella selkeiden ja realististen siirtymäsuunnitelmien laatimiseksi.	Uusi YMP – vuodesta 2028 alkaen
Muun EU-politiikan puitteissa ehdotetut toimet		
Parannetaan tietämystä verotuksesta ja	Tutkitaan, miten perintö- ja lahjaveropolitiikka vaikuttaa sukupolvenvaihdokseen kaikissa jäsenvaltioissa, EU:n maankäytön seurantakeskuksesta saadun näytön pohjalta. Tunnistetaan verotuksellisia ja oikeudellisia esteitä, jotka viivästyttävät tai vaikeuttavat oikea-aikaisia	Vuoden 2026 viimeisestä neljänneksestä alkaen

sukupolvenvaihdoksesta	siirtoja, ja tarjotaan perusta uudistuksille, jotka helpottavat varhaista eläkkeelle siirtymistä ja sujuvoittavat ja tehostavat sukupolvenvaihdoista.	
Parhaiden käytäntöjen vaihto	Jotta voidaan tukea siirtymistä maataloustoiminnasta eläkkeelle, kytketään suorat tuet eläkeikään ja edistetään viljelijöiden sosiaaliturvajärjestelmiin pääsyä koskevien parhaiden käytäntöjen vaihtoa käymällä yhteisiä keskusteluja jäsenvaltioiden kanssa.	Vuoden 2026 toinen neljännes
Vapaaehtoiset toimet jäsenvaltioiden tasolla		Vapaaehtoinen
Eläkejärjestelmät	Varmistetaan riittävä pääsy eläkejärjestelmiin, jotka tarjoavat riittävän eläketurvan ikääntyneille viljelijöille ja maataloustyöntekijöille.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Maatilan siirtämistä helpottava lainsäädäntö	Hyväksytään muun muassa verotusta, perintöasioita ja maaomaisuuden siirtämistä koskevia lainsäädäntötoimenpiteitä, joilla helpotetaan maatilan varojen siirtämistä sukupolvelta toiselle.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	Varmistetaan vakaus, kurotaan umpeen sukupuolten välisiä eroja ja tuetaan elämän siirtymävaiheita viljelijöiden osallistavan sosiaaliturvan avulla, mukaan lukien naiset, eläkeläiset, vammaiset henkilöt ja muut haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät, sekä laadukkaiden ja kohtuuhintaisten sosiaalipalvelujen, myös pitkäaikaishoidon, saatavuuden avulla.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen
Sidosryhmille suunnatut vapaaehtoiset toimet		Vapaaehtoinen
Sukupolvien välinen yhteistyö sukupolvenvaihdoksissa	Viljelijäjärjestöt, jotka edustavat sekä vanhempia että nuorempia sukupolvia, sekä osuuskunnat, neuvontapalvelut ja maaseutuverkostot tekevät sukupolvien välistä yhteistyötä ja tarjoavat maatilojen omistajanvaihdokseen, sukupolvenvaihdon suunnitteluun sekä luovutuksen oikeudellisiin ja taloudellisiin näkökohtiin liittyvää koulutusta.	Vuoden 2025 viimeisestä neljänneksestä alkaen

PÄÄTELMÄT

Maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia rakentuu keskeisistä lippulaivahankkeista, joiden tukena on kattava joukko aloitteita ja jotka voitaisiin toteuttaa toisiinsa liittyvillä tasoilla: nykyisen ja tulevan YMP:n puitteissa toteutettavat aloitteet, muun EU-politiikan mukaiset aloitteet, toimet, joiden johdossa ovat jäsenvaltiot, jotka ovat toimivaltaisia keskeisillä aloilla, kuten maanhankinta, veropolitiikka, koulutus ja eläkkeet, ja viime kädessä sidosryhmien toimet. Merkittävien esteiden poistaminen edellyttää vahvaa kansallista ja alueellista sitoutumista.

Strategiassa esitetään selkeä tapa tukea sukupolvenvaihdoksia eurooppalaisessa maataloudessa muuttamalla poliittiset tavoitteet käytännön toimiksi. Se tarjoaa kehyksen, joka yhdistää eri toimintapolitiikat ja hallinnon tasot, jotta voidaan puuttua nuoriin kohdistuviin esteisiin ja edistää oikeudenmukaisia olosuhteita alalta poistuville ikääntyneille viljelijöille muun muassa riittävien eläkejärjestelmien avulla. Siinä otetaan myös käyttöön uusi Naiset maatalousalalla -foorumi yhtäläisten mahdollisuuksien ja verkostoitumisen edistämiseksi. Erityishuomiota kiinnitetään alle 40-vuotiaisiin viljelijöihin, joilla on

suurimmat vaikeudet saada rahoitusta ja luottoa. Samalla tunnustetaan kaikenikäisten uusien viljelijöiden keskeinen rooli EU:n elintarvikejärjestelmien, maaseudun elinvoimaisuuden ja ympäristöperinnön ylläpitämisessä.

Komissio ehdottaa, että kaikki jäsenvaltiot vahvistavat vuoteen 2028 mennessä osana kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmiaan oman maatalouden sukupolvenvaihdosstrategiansa, jossa yhdistetään EU:n maatalouspolitiikan, kansallisen maaseutupolitiikan sekä vero- ja sosiaalipolitiikan mukaisia toimia. Komissio kehottaa jäsenvaltioita räätälöimään toimenpiteitä erityistarpeidensa mukaan ottaen huomioon erilaiset maatalousjärjestelmät, perintö- ja verotuslainsäädäntö sekä maaseudun realiteetit eri puolilla Eurooppaa.

Strategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää **kansallisten ja alueellisten viranomaisten ja kaikkien sukupolvien viljelijöiden tiivistä yhteistyötä, jota tuetaan poliittisella johtajuudella, kohdennetulla rahoituksella ja kaikkien toimijoiden pitkän aikavälin sitoutumisella.** Nämä tekijät ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan suunnitella tehokkaita ja tilannekohtaisia toimia ja hyödyntää seuraavan sukupolven potentiaalia.

Näitä toimia täydentävä viestintä, menekinedistäminen ja maatilojen monipuolistamisen tukeminen nostavat maatalouden profiilia houkuttelevana, merkityksellisenä ja elinkelpoisena urana korostaen samalla sukupolvenvaihdosten laajempaa yhteiskunnallista merkitystä Euroopan elintarvikejärjestelmien ja maaseutuyhteisöjen tulevaisuuden kannalta.

Yhdessä nämä toimenpiteet muodostavat perustan Euroopan maatalouden kestäväälle sukupolvenvaihdokselle.

Tämän tavoitteen mukaisesti ja vuosien 2028–2034 YMP:tä koskevan ehdotuksen tukemana strategiassa asetetaan **tavoitteeksi kasvattaa vuoteen 2040 mennessä nuorten viljelijöiden nykyinen 12 prosentin osuus EU:ssa 24 prosenttiin, kun mukaan lasketaan myös uudet viljelijät.** Tämä on linjassa komission suosituksen kanssa, jonka mukaan **vähintään 6 prosenttia maatalousmenoista olisi kohdennettava sukupolvenvaihdoksiin,** mikä on erityisen tärkeää tällä alalla jälkeen jääneille jäsenvaltioille.

Komissio jatkaa yhteistyötään nuorten viljelijöiden kanssa ja aikoo arvioida edistymistä nuorten kanssa käytävässä politiikkadialogissa, erityisesti keväällä 2029, joka on nykyisen komission toimikauden viimeinen vuosi.